

FISKERIDIREKTORATET

Tilsyn med visningstillatelser

Rapport etter Fiskeridirektoratets
tilsynskampanje i 2018

Rapport fra Fiskeridirektoratet

Tittel: Tilsyn med visningstillatelser. Evaluering etter tilsyn 2018		År (nr): 2019	Arkivsaksnummer:
Saksansvarlig: RoSor, OyOls, LiBol	Ansvarlig avdeling: region Nordland	Dato utgitt:	ISSN/ISSB:
Emneord: Tilsyn, særtillatelser, særvilkår, visningstillatelser			Totalt antall sider: 18
<p>Sammendrag:</p> <p>I denne rapporten vil vi presentere gjennomføringen og funn fra Fiskeridirektoratets tilsynskampanje med visningstillatelser 2018.</p> <p>Fiskeridirektoratet har i 2018 gjennomført tilsyn med 20 visningstillatelser. Vi konkluderer med at ordningen med visningstillatelser stort sett fungerer etter intensjonen, men med noen unntak. De fleste virksomhetene bidrar til å styrke publikums kunnskap om akvakultur, og er særlig egnet for formidling, og tilrettelagt for publikum.</p> <p>Det ble registrert syv brudd på laksetildelingsforskriften §§ 22 og 27. Vi anser også at de fleste av virksomhetene følger vilkårene gitt i løyver og tilsagn. Det er hos én virksomhet avdekket brudd på vilkår. Når det gjelder implementering av visningstillatelsen i virksomhetenes IK-system blir dette i mindre grad gjort. Det er gitt 63 avvik på IK-Akvakultur.</p> <p>Det er til sammen gitt 65 avvik under tilsynet, ett pålegg og varslet én tilbaketrekking av tillatelse. Etter arbeidsgruppens syn har denne tilsynskampanjen vært nyttig både for Fiskeridirektoratet og for virksomhetene. En viktig effekt av kampanjen er at det er satt søkelys på implementering av visningstillatelsen i virksomhetenes internkontrollsystem.</p>			

Innhold

1. Innledning	2
2. Bakgrunn	3
2.1. Krav og regelverk	3
2.2. Mål med tilsynet	3
2.3. Utvalg av tilsynsobjekter	4
3. Arbeidsgruppe og organisering	4
4. Gjennomføring	6
5. Funn	7
5.1 Observasjoner	7
5.1.1 Anleggsutforming og visningstema	7
5.1.2 Visningspersonell	8
5.1.3 Varighet og pris	8
5.1.4 Samarbeidspartnere og besøkende	8
5.1.5 Markedsføring	9
5.2 Brudd	10
5.2.1 Laksetildelingsforskriften §§ 22 og 27	11
5.2.2 Vilkår i tillatelse	11
5.2.3 IK-Akvakultur	11
§ 4. Plikt til internkontroll	12
§5. Internkontrollens innhold	12
a) Lover og forskrifter	12
b) Kunnskaper og ferdigheter	13
c) Mål	13
d) Organisasjon, ansvar, oppgaver og myndighet	13
e) Kartlegge farer og problemer	13
f) Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	14
g) Systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen	14
5.2.4 Rapportering og melding	14
6. Oppsummering	16

1. Innledning

I denne rapporten vil vi presentere gjennomføringen og funn fra Fiskeridirektoratets tilsynskampanje med akvakulturtillatelse til visningsformål (visningstillatelser) i 2018.

Det var per 4. desember 2017 tildelt 20 visningstillatelser fordelt på 19 selskaper. Ved utgangen av 2018 var det tildelt 24 visningstillatelser fra Rogaland til Troms. Av disse er én tillatelse tidsbegrenset på 500 tonn maksimal tillatt biomasse (MTB), 6 tidsubegrensede på 500 tonn MTB, mens 17 er tidsbegrensede og har en MTB på 780 tonn. Samlet volum på tildelte visningstillatelser registrert i akvakulturregisteret er på 13 640 tonn maksimalt tillatt biomasse.

Visningstillatelsene tildeles med det formål at publikum skal kunne besøke et oppdrettsanlegg som er særlig tilrettelagt for å gi et realistisk inntrykk av hvordan akvakulturnæringen drives. Formålet med ordningen med visningstillatelser er å styrke kunnskapen om akvakultur hos publikum. Av den grunn tildeles disse tillatelsene vederlagsfritt, og de fleste er gitt med tidsbegrensning.

For å få en visningstillatelse må virksomheten være særlig egnet for formidling og tilrettelagt for publikum. Tilsagn om visningstillatelser gis blant annet på bakgrunn av de opplysningene som er lagt til grunn i søknaden. Her skal det fremgå hvordan visningsopplegget og visningstilbudet skal være, samt hvordan anlegget er tilrettelagt for publikum. Oppfølging av at visningsopplegget er utformet slik det er lagt til grunn i tilsagnet, og vilkår gitt i tillatelsen, vil derfor være sentralt i denne tilsynskampanjen.

2. Bakgrunn

Det har tidligere ikke vært gjennomført målrettet tilsyn og kontroll med særvilkår for visningstillatelser og Fiskeridirektoratet vurderte at det var nødvendig med tilsyn for å undersøke om ordningen har fungert etter intensjonen. Gjennom Fiskeridirektørens føringsbrev for akvakulturtilsyn 2018 ble det derfor besluttet å gjennomføre en tilsynsaksjon rettet mot visningstillatelsene.

2.1. Krav og regelverk

Tilsynet med visningstillatelsene har i all hovedsak fulgt opp krav med bakgrunn i følgende regelverk:

- Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (Laksetildelingsforskriften) §§22 og 27.
- Vilkår i tillatelser.
- Forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (IK-Akvakultur).

Hovedfokuset under tilsynet var rettet mot hvordan Laksetildelingsforskriften §§ 22 og 27 om kunnskap, formidling og tilrettelegging, samt vilkår i tillatelsene var ivare tatt innenfor rammene av IK-akvakultur. Dersom det under tilsynet ble fanget opp brudd på annet regelverk har dette blitt fulgt opp på annen måte, og er ikke tatt med i denne rapporten.

2.2. Mål med tilsynet

Målet for tilsynet er å undersøke om ordningen med visningstillatelser har fungert etter intensjonen, og å undersøke om vilkårene gitt i tillatelsen blir fulgt. I tilsynskampanjen har vi derfor fokusert på følgende spørsmål:

- Har visningstillatelsen til den konkrete virksomhet bidratt til å styrke kunnskapen om akvakultur hos publikum?
- Er akvakulturvirksomheten særlig egnet for formidling, og tilrettelagt for publikum?
- Er vilkår i tilsagn og løyver er oppfylt?
- Har virksomheten innført et hensiktsmessig internkontrollsystem som oppfyller kravene i IK-Akvakultur når det gjelder drift av visningstillatelse?

2.3. Utvalg av tilsynsobjekter

Utvalget omfatter alle visningstillatelser som var tildelt innen 31. desember 2017, og tilsvarer 20 tillatelser fordelt på 19 selskap.

Følgende tillatelser var omfattet av tilsynskampanjen:

Till.nr	Innehaver	MTB
H KM0024	Lingalaks AS*	500
H R 0017	Lingalaks AS*	500
H ØN0036	Blom Fiskeoppdrett AS*	500
H FJ0023	Engesund Fiskeoppdrett AS	780
SFF 0050	Steinvik Fiskefarm Visningscenter AS *	500
SFG 0051	Firda Eiendom AS*	500
M SM0038	Nekton Havbruk AS	780
STH 0056	Lerøy Midt AS	780
NTF 0027	Bjørøya AS	780
NTV 0041	Salmonor AS	780
N BR0030	Norsk Havbrukssenter Visning AS	780
N HR0069	Seløy Sjøprodukter AS	500
N SO0026	Akvakultur i Vesterålen AS (AIV)	780
N V 0023	Aquavisning AS*	500
N G 0059	Gildeskål Seafood AS	780
N VV0064	Lofoten Sjøprodukter AS	780
T I 0019	Kleiva Fiskefarm AS	780
T S 0019	Lerøy Aurora AS	780
T LK0034	SalMar Farming AS	780
T G 0012	Grataglaks AS	780

* Tillatelser uten tidsbegrensning

3. Arbeidsgruppe og organisering

Tilsynskampanjen har vært fulgt opp av en styringsgruppe som har bestått av seksjonssjef ved tilsynsutviklingsseksjonen ved Kyst og havbruksavdelingen, seksjonssjef ved forvaltningsseksjonen i region Nordland og leder for faggruppe IK-akvakultur.

Tilsynsseksjonen ved kyst- og havbruksavdelingen i Fiskeridirektoratet fikk i oppdrag å oppnevne en arbeidsgruppe som skulle utarbeide et verktøy for

gjennomføring av tilsyn med visningstillatelser. Gjennom eget mandat fikk arbeidsgruppen også ansvaret for gjennomføringen av tilsynet. Fiskeridirektoratet region Nordland har hatt ansvaret for koordinering av tilsynet/arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen ble sammensatt på nasjonalt nivå med tilsynsmedarbeidere fra alle Fiskeridirektoratets regioner der det var tildelt visningstillatelse per desember 2017. På det gitte tidspunkt var det kun region Sør som ikke hadde virksomheter med tildelt visningstillatelse, noe som gjorde at denne regionen ikke ble representert i arbeidsgruppen.

I tillegg til representanter fra regionene bestod arbeidsgruppen av et regionalt medlem fra faggruppe IK-akvakultur. Samtlige medlemmer var godkjente revisorer etter Fiskeridirektoratets opplæringsprogram for IK-akvakultur.

Noen tilsyn ble gjennomført med både revisjonsleder og revisor fra arbeidsgruppen. For å rekke over alle visningstillatelsene innen planlagt tid ble revisjonsteamene for de fleste tilsynene derimot sammensatt av revisjonsleder fra arbeidsgruppen samt revisor og/eller observatør fra regionalt nivå. Det var krav om at også regionalt personell var godkjente revisorer i henhold til Fiskeridirektoratets opplæringsprogram for revisjonsopplæring.

4. Gjennomføring

Tilsynskampanjen ble planlagt og gjennomført i samsvar med Fiskeridirektoratets retningslinjer for tilsyn. Aktuelle innehavere av visningstillatelser ble i mai varslet om det i 2018 ville bli gjennomført tilsyn med akvakulturtillatelser gitt til visningsformål. Tilsynet ville finne sted i perioden juni – oktober. Hvert selskap ble deretter kontaktet for avtale av revisjonstidspunkt, og de ble bedt om å sende inn nærmere angitt dokumentasjon.

Som en del av forberedelsene til tilsynet ble tilsagnene og regelverket for særtillatelsen gjennomgått. Det ble også sett på hvordan kravene i IK-Akvakultur skulle forstås opp mot visningstillatelsen. På bakgrunn av denne gjennomgangen ble det utarbeidet sjekklister som skulle brukes under tilsynet.

For å få et mest mulig realistisk bilde av virksomhetens visningsopplegg, valgte arbeidsgruppen å gjennomføre revisjonene i to deler. Første del var avsatt til en presentasjon av visningsopplegget slik virksomheten vanligvis utfører visninger. Andre del var satt av til en gjennomgang av virksomhetens internkontroll med vekt på visningsopplegget.

Etter at tilsynet var gjennomført mottok selskapene en revisjonsrapport hvor visningsopplegget og observasjoner var beskrevet. Observasjoner som førte til avvik og forbedringsspunkt ble også presentert i rapporten. Under tilsynet ble det gitt en omforent frist for selskapene til å komme med planer og korrigerende tiltak for å lukke de ulike avvikene. Ved større brudd på regelverket ble det ut fra alvorlighetsgrad enten gitt varsel om pålegg, eller varsel om tilbaketrekking av tillatelse.

5. Funn

5.1 Observasjoner

Vi vil i dette delkapittelet gi en oppsummering av observasjoner vi gjorde under presentasjonene av de ulike visningsoppleggene.

5.1.1 Anleggsutforming og visningstema

Slik virksomhetene presenterte sine visningsopplegg for oss hadde 18 av 19¹ virksomheter visning på selve anlegget som del av visningsopplegget. Anleggene var av ulik utforming, og i ulik grad tilpasset besøkende. 4 av 19 virksomheter bruker stålanlegg for å vise frem fisken. De resterende 15 virksomhetene bruker plastmerder. 7 av anleggene er spesielt laget for å ha gjester, hvor 4 anlegg ligger inntil land slik at gjestene kan gå ut på anlegget. I tillegg hadde 5 av virksomhetene flåte som var spesialtilpasset til å drive visning av fisk for publikum.

For 14 av 20 virksomheter var visning av hvordan fôring av fisk foregår i dag en del av det vanlige visningsopplegget. Dette ble enten gjort på selve fôringscentralen, eller i eget lokale på land. 8 virksomheter hadde i tillegg visning av andre deler av produksjonen som del av det vanlige visningsopplegget. Det ble her vist settefiskanlegg og/eller slakteri. Flere andre virksomheter tilbydde også dette dersom gjestene ba om det, eller dersom været var for dårlig til å dra ut på lokalitet.

I tillegg til visning av lokalitet hadde 18 virksomheter lokaler som ble brukt til formidling av kunnskap om akvakulturnæringen. Disse lokalene var spesialtilpasset for å drive visning både med tanke på formidling til publikum, informasjon, bilder, film, historikk, mm., og inngikk som en naturlig del i visningsopplegget. Også de resterende 2 virksomhetene hadde lokaler som kunne brukes under visning, men disse lokalene var ikke tilstrekkelig tilrettelagte og heller ikke i aktiv bruk under visningene.

¹ I ett tilfelle ble revisjonen utført i hovedvisningslokalet til virksomheten som ligger et stykke unna selve virksomheten og lokalitetene. Visningen i lokalet foregår via audiovisuell sending fra lokalitetene. Da vi ikke besøkte visningslokalitetene er ikke denne virksomheten representert i dette første avsnittet.

5.1.2 Visningspersonell

19 av 20 virksomheter hadde ansatt personer som hadde utarbeiding og gjennomføring av visningsopplegget som hovedarbeidsoppgave. 14 av virksomhetene hadde en utdannet pedagog med i utarbeidelse av visningsopplegget og/eller som delaktig i formidlingen. Flere virksomheter benyttet seg i tillegg av sommervikarer i høysesongen. 19 virksomheter hadde kvalifiserte guider som hadde formidlingsevne og kunnskap nok til å kunne styrke gjestenes kunnskap.

5.1.3 Varighet og pris

Varighet på visningsrundene varierte fra 1 til 3 timer. De fleste tilpasset visningene for publikum, både i varighet og innhold. I tilfellene hvor virksomhetene hadde avtaler med skoleklasser, eller andre bestemte grupper, var det vanlig at visningsrunden varte i en halv dag eller en hel dag. Flertallet tilbyr visning på dagtid hver dag i sommerhalvåret, og på forespørsel i vinterhalvåret. Flere har faste avganger ut til lokalitet for oppmøtte i sommerhalvåret. De som ikke har åpent hver dag, har som oftest åpent på forespørsel, også dagene de har stengt.

Prisene ligger i stor grad mellom gratis til 150 kr. To selskap skiller seg ut på pris. Ett selskap har satt pris for tur ut til lokalitet med rigid-inflatable boat (RIB) til 1190 per person. Et annet selskap setter pris ut fra bruk av ut til lokalitet for maks 12 personer til 6900 kr, som tilsvarer minimum 575 kr per person. I følge sistnevnte virksomhet skal RIB-turen inkludere sightseeing og visning av lokalitet. Dette tilbudet gjelder også for enkeltpersoner til 350 kr per person. De fleste har ulik pris for barn og voksne, og mange tilbyr gratis visning for skoler. Noen virksomheter dekker også transport for skoler.

5.1.4 Samarbeidspartnere og besøkende

8 av virksomhetene har samarbeid med en annen part når det gjelder visningsopplegget. Samarbeidspartnerne består stort sett av museer, hvor deler av visningen foregår i museets lokaler på land med museets guider. Visningene blir da bestilt og organisert gjennom museet. Grunnet slike samarbeid er det for noen virksomheter vanskelig å skille ut pris og besøksantall for kun visning av akvakultur, da disse tallene henger sammen med museenes priser og gjester totalt. Flere selskap, både av dem med samarbeidspartner og ikke, oppgir

omtrentlige besøkstall. Noen oppgir samlet besøkstall for både visning på lokalitet og på land, mens andre skiller disse og oppgir to besøkstall.

De oppgitte besøkstallene varierer fra 340 personer til 7226 personer. 4 virksomheter har ikke oppgitt besøkstall. Blant de 16 virksomhetene som har oppgitt besøkstall ligger halvparten på under 1000. Ett selskap skiller seg ut med et besøksantall på 40 000. Dette selskapet samarbeider med et museum og teller gjestene totalt. Når det gjelder hvem som er hovedbesøkende hos virksomhetene er dette delt mellom turister og skoleelever. 6 virksomheter har turister, 9 virksomheter har skoleelever og 5 virksomheter har begge disse gruppene som hovedbesøkende. I tillegg besøkes virksomhetene av andre grupper og enkeltpersoner. I overkant av halvparten av virksomhetene har faste avtaler med grupper, både skoler og turistorganisasjoner, som kommer igjen hvert år.

Utover det vanlige visningstilbudet var det flere virksomheter som arrangerte ulike tilstelninger for å trekke til seg gjester. Det mest vanlige var ulike varianter av «åpen dag», som nærmere halvparten av virksomhetene arrangerte. Videre var det også flere som hadde camper og leirskoler, som oftest i samarbeid med skoler. Som en del av visningsopplegget var det også 8 virksomheter som serverte mat.

5.1.5 Markedsføring

Virksomhetene markedsfører seg på ulike måter. Samtlige er representert på laks.no. I tillegg har omtrent alle egen hjemmeside og facebookside som oppdateres jevnlig, hvor visningstilbudet presenteres med informasjon om visningsopplegget, åpningstider og hvordan billetter bestilles. I tillegg til disse forumene, bruker flere av virksomhetene også andre kanaler for å markedsføre visningsopplegget sitt for å nå ut til sine målgrupper.

5.2 Brudd

Vi vil her presentere en samlet oversikt over hvilke brudd på regelverket som ble funnet under tilsynene. Først følger en tabell som viser hvilke krav det er funnet brudd på, og antallet brudd samlet for alle tilsynene. Deretter vil vi kort gjøre nærmere rede for bruddene.

Regelverk	Tema	Brudd	Forbedringspunkt
<i>Laksetildelingsforskriften</i>			
§ 22, 6. ledd	Styrke kunnskap om akvakultur hos publikum	2	
§ 27, 1. ledd	Særlig egnet for formidling, og tilrettelegges for publikum	5	7
<i>Vilkår i løyver og tilsagn</i>			
Vilkår		1	
<i>Ik-Akvakultur</i>			
§ 4	Plikt til internkontroll	2	
§ 5, 2. ledd, bokstav a	Lover og forskrifter	4	2
§ 5, 2. ledd, bokstav b	Kunnskaper og ferdigheter	1	2
§ 5, 2. ledd, bokstav c	Mål	13	
§ 5, 2. ledd, bokstav d	Organisasjon, ansvar, oppgaver og myndighet	10	2
§ 5, 2. ledd, bokstav e	Kartlegge farer og problemer	15	1
§ 5, 2. ledd, bokstav f	Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	8	2
§ 5, 2. ledd, bokstav g	Systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen	9	
<i>Akvakulturdriftsforskriften</i>			
§ 44	Rapportering og melding	3	
Sum		73	16

Tabell 1: Oversikt over påviste brudd på akvakulturlovgivningen og forbedringspunkter.

Med brudd menes overtredelse av en bestemmelse i akvakulturlovgivningen. Noen avvik anses som brudd på flere paragrafer. Samlet ble det gitt 65 avvik på bakgrunn av 73 brudd.

Dersom revisjonsteamet ser forhold som kan utvikle seg til et brudd på regelverket, formuleres dette som forbedringspunkt. Disse observasjonene tjener som veiledning overfor virksomheten om hvordan de kan sikre at aktivitetene er i samsvar med regelverket. Som tabellen over viser ble det i alt påvist 16 forbedringspunkt. 7 gjelder kravet til formidling og tilrettelegging i Laksetildelingsforskriften, og 8 gjelder krav i IK-Akvakultur.

5.2.1 Laksetildelingsforskriften §§ 22 og 27

Bakgrunnen for å tildele tillatelser til visningsformål er at disse skal bidra til å øke kunnskapen om akvakultur hos publikum, jf. laksetildelingsforskriften § 22. For to av de reviderte tillatelsene ble det avdekket mangelfull oppfyllelse av dette kravet. Brudd på denne bestemmelsen er i disse tilfellene en følge av manglende oppfyllelse av laksetildelingsforskriften § 27, som sier at akvakulturvirksomheten skal være særlig egnet for formidling og tilrettelegges for publikum. Disse bruddene på § 27 er å anse som så alvorlige at de også fører til brudd på § 22.

Tilsynet avdekket i tillegg fem enkeltstående brudd på laksetildelingsforskriftens § 27. Disse omhandler kvalitet på formidlingsmateriell, samt tema og plan for visningsopplegget. I tillegg ble det registrert syv forhold hvor revisjonsteamene pekte på forbedringspotensial knyttet til kravene i bestemmelsen.

5.2.2 Vilkår i tillatelse

Visningstillatelsen skal driftes i samsvar med søknad og det som er omtalt i tilsagn om tillatelse. Det ble avdekket ett tilfelle der virksomheten ikke oppfylte vilkårene i tillatelsen.

5.2.3 IK-Akvakultur

Alle virksomheter som har akvakulturtillatelse, både generell tillatelse og særtillatelse, må drive i samsvar med akvakulturlovgivningen. Virksomhetene skal ha et internkontrollsystem som er tilpasset virksomhetens art og

aktiviteter, jf. IK-Akvakultur § 5, 1. ledd. Internkontrollen må derfor også fange opp kravene som særskilt stilles til visningstillatelser.

Samtlige visningstillatelser er samlokalisert med kommersielle matfisktillatelser for produksjon av laksefisk. Ved tidligere revisjoner har det vært fokus på disse kommersielle tillatelsene, og vi har ikke hatt fokus på visningstillatelsenes implementering i IK-systemet.

§ 4. Plikt til internkontroll

Den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten, og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne, jf. IK-Akvakultur § 4. Alle de reviderte virksomhetene har innført internkontrollsystemer for kommersiell matfiskproduksjon. Det har vært mer variert i hvor stor grad visningsopplegget er implementert i internkontrollen. For to av de reviderte tillatelsene konkluderte tilsynet med at manglene knyttet til implementering av visningsopplegget var såpass store at internkontroll ikke var innført og/eller ble utøvd i tråd med forskriftens krav. Én virksomhet fikk avviket fordi internkontrollsystemet for visningstillatelsen ikke var tilgjengelig for medarbeidere i virksomheten.

Når det gjelder de spesifikke kravene til innholdet i et internkontrollsystem ble det derimot gitt flere avvik. Dette knyttet seg i hovedsak til at innholdet i internkontrollsystemet ikke var tilstrekkelig rettet mot visningstillatelsen. Vi gjør nærmere rede for de konkrete avvikene i punktene under.

§5. Internkontrollens innhold

a) Lover og forskrifter

Internkontroll innebærer at virksomheten skal sørge for at de lover og forskrifter i akvakulturlovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig. Vi har her hatt fokus på at forskrifter, tillatelsesdokument og vilkår som gjelder for visningstillatelsen er tilgjengelig og kjent for de ansatte i virksomheten.

Fire av de reviderte selskapene fikk påvist brudd på dette punktet. Dels dreier bruddene seg om at regelverket ikke var tilgjengelig for medarbeiderne i virksomhetene, og dels om at medarbeiderne hadde manglende eller begrenset kjennskap til generelle bestemmelser knyttet til IK-Akvakultur og spesielle bestemmelser knyttet til visningstillatelse.

b) Kunnskaper og ferdigheter

Virksomheten skal sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelige og oppdaterte kunnskaper og ferdigheter i virksomhetens internkontroll. Det ble avdekket få avvik på dette punktet. Det ble i ett tilfelle registrert at virksomheten ikke hadde sikret at alle medarbeiderne hadde nødvendige ferdigheter til å medvirke i bedriftens internkontrollarbeid.

c) Mål

Virksomheten skal fastsette mål for internkontrollarbeidet. Internkontrollen skal sikre systematisk gjennomføring av tiltak for å oppfylle akvakulturlovgivningen, jf. § 1. Målene for internkontrollarbeidet må derfor omhandle hvordan laksetidelingsforskriftens § 22 og 27, samt særvilkår skal overholdes. De fleste hadde mål og planer for å sikre at visningsopplegget fungerer etter intensjonen, men bare et fåtall hadde disse målene nedskrevet.

Ved 13 virksomheter ble det registrert brudd på kravet om skriftlige mål. Bruddene var i hovedsak knyttet til manglende målsettinger for å opprettholde et godt visningsopplegg. I noen tilfeller er det også påvist at målene virksomheten har fastsatt er for generelle.

d) Organisasjon, ansvar, oppgaver og myndighet

Virksomheten skal ha oversikt over sin organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet knyttet til etterlevelse av akvakulturlovgivningen er fordelt i virksomheten. Tilsynet viste at ti virksomheter ikke oppfylte dette kravet. I all hovedsak gjelder bruddene manglende opplysninger om fordeling av ansvar og oppgaver knyttet til visningsaktiviteter, og skriftlige oversikter på dette.

e) Kartlegge farer og problemer

Virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, og utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Tilsynet viste at 15 virksomheter ikke oppfylte kravet på dette området. Virksomhetene hadde risikovurdert opp mot vanlig drift og matfiskproduksjon, men manglet vurderinger knyttet til lovverk og særvilkår for visningstillatelse. Med dette menes at virksomhetene må vurdere problemer knyttet til tilrettelegging og kunnskapsformidling, og til å oppfylle vilkår en har

forpliktet seg til i tillatelsen. Det må også utarbeides planer og tiltak for å redusere risikoen for at problemene oppstår.

f) Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen. Avvikssystemet må derfor omfatte rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge problemer knyttet til tilrettelegging, formidling og kunnskapsdeling. 8 av bruddene gitt etter denne bestemmelsen omhandler at det ikke er etablert praksis for å registrere avvik knyttet til visningsaktiviteter.

g) Systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen

Virksomheten skal foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. Kravet om en slik systematisk gjennomgang skal sette selskapene i stand til å vurdere om internkontrollen fungerer og fanger opp eventuelle brudd på akvakulturlovgivningen.

Det ble i alt registret ni brudd på dette punktet. Tre av disse bruddene er knyttet til manglende internrevisjon generelt. Seks brudd er knyttet til manglende og/eller mangelfull internrevisjon av visningsopplegget.

5.2.4 Rapportering og melding

Innehavere av akvakulturtillatelse i sjøvann skal månedlig rapportere driftsdata til Fiskeridirektoratet i henhold til akvakulturdriftsforskriften § 44. Det skal blant annet rapporteres om biomasse på lokaliteten. Videre står det i § 47 første ledd og andre ledd første setning at:

Biomassen per akvakulturtillatelse skal ikke overstige den maksimalt tillatte biomassen som følger av tillatelsen. Summen av biomasse i tillatelser tildelt innenfor samme art til samme formål, samme type og tilhørende samme person innenfor et produksjonsområde utgjør ett biomassetak. Ved kontroll av maksimalt tillatt biomasse hos den enkelte innehaver av tillatelse, legges biomassetaket til grunn.

For visningstillatelser vil dette innebære at virksomhetene må skille visningstillatelsen fra den kommersielle tillatelsen, og sikre at biomassen for

visningstillatelsen kan identifiseres og til enhver tid ikke overstiger maksimalt tillatt biomasse for denne tillatelsen.

Det er avdekket tre brudd relatert til kravet om innsending av månedlige rapporter når det gjelder biomasse til visningstillatelsene. Ett av bruddene omfatter manglende rapportering for én måned, mens det i de resterende to tilfellene ikke fremgikk av rapporten hvilken biomasse som var tilknyttet visningstillatelsen.

6. Oppsummering

Fiskeridirektoratet har i 2018 gjennomført tilsyn med 20 visningstillatelser. Vi konkluderer med at ordningen med visningstillatelser stort sett fungerer etter intensjonen, men med noen unntak. De fleste virksomhetene bidrar til å styrke publikums kunnskap om akvakultur, og er særlig egnet for formidling, og tilrettelagt for publikum.

Det ble registrert syv brudd på laksetildelingsforskriften §§ 22 og 27. Vi anser også at de fleste av virksomhetene følger vilkårene gitt i løyver og tilsagn. Det er hos én virksomhet avdekket brudd på vilkår. Når det gjelder implementering av visningstillatelsen i virksomhetenes IK-system blir dette i mindre grad gjort. Det er gitt 63 avvik på IK-Akvakultur.

Det er til sammen gitt 65 avvik under tilsynet, ett pålegg og varslet én tilbaketrekking av tillatelse. Etter arbeidsgruppens syn har denne tilsynskampanjen vært nyttig både for Fiskeridirektoratet og for virksomhetene. En viktig effekt av kampanjen er at det er satt søkelys på implementering av visningstillatelsen i virksomhetenes internkontrollsystem.

FISKERIDIREKTORATET

Telefon: 03495

Faks: 55 23 80 90

Adresse: Postboks 185 Sentrum, 5804 Bergen

Besøksadresse: Strandgaten 229, Bergen

E-post: postmottak@fiskeridir.no

www.fiskeridir.no

Livet i havet – vårt felles ansvar